

OPERAȚIUNEA BARBAROSSA

(*fragment*)

În acele zile mi se întâmpla din ce în ce mai des ca atunci când mă gândeam la Tată, să am în fața ochilor chipul fiului meu, al lui M., de parcă o generație ar fi sărit peste cea care-i urmasă și s-ar fi întrupat într-o a treia, dar nu o întrupare care să adune în sine o sumă de asemănări sau de trăsături comune, ci era vorba despre ceva mult mai subtil, despre faptul că pentru mine fiul meu era Tatăl, că devenisem fiul propriului meu copil și că micile lui scăpări infantile îmi provocau o dezamăgire comparabilă doar cu cea pe care ți-o cauzează contemplarea greșelilor unui părinte. Mi-am dat seama destul de târziu că din cauza asta devenisem foarte aspru cu el, pentru că-mi permitea să văd, ca în povestea beției lui Noe, goliciunea tatălui meu. Eram totodată Anchise și Eneas, duceam povara și eram purtat în cârcă, iar acest sentiment nu-i e cunoscut decât celui care are norocul sau ghinionul de a fi tată. Și poate că lucrul ăsta mi-a pus capac, poate din acest punct am simțit responsabilitatea acestui rol dublu ca fiind prea mare, prea apăsătoare pentru umerii mei. Atunci a început să se instaleze și să crească în mine bila neagră, din fontă învelită-n sucuri acre, a tristeții pline de furie, o furie ce uneori urca dinspre plexul solar înspre plămâni și mă sufoca, alteori mă gâtuia, dar niciodată nu se mai retrăgea în adâncurile intestinelor, așa cum o făcea la început. Au fost ani negri în care unica modalitate de a mai uita miezul acela compact și incandescent era să ies noaptea, să mă plimb din bar în bar, să încerc să agăț femei necunoscute și câteodată să reușesc, să mă trezesc diminețile în paturi cu cearșafuri murdare, mirosind a tutun și a fluide uscate, a transpirație nocturnă și a regrete pe care lumina nu reușea să le risipească. Poate de aceea scurta și penibilă mea relație cu Lucia, studenta de masterat cu un ochi căprui și unul negru a părut să aibă o doză mai mare de puritate, o apropiere mai mare de curățenia diurnă, solară după care alergam.

Da, sunt conștient că am trecut pur și simplu dintr-un clișeu în altul și, dacă stau să mă gândesc mai bine, întreaga mea viață pare a fi o goană prin tunelul clișeelor: copil crescut într-o familie monoparentală, tânjind după atenția tatălui absent, aspirații literare dovedite foarte devreme a fi pure halucinații, o mare dezamăgire profesională, încercarea de a o lua de la capăt la 25 de ani, o căsnicie până la un punct fericită, doi copii perfecți (încerci să-i vezi cumva din afara cadrului, faci un pas în spate, cobori de pe scenă. Așa!), apoi o lentă, aproape

imperceptibilă cădere în gol. Urmând, cu totul ilar, suspect în perfecțiune, traseul desenat de absolut toți membrii de sex masculin ai familiei mele, cu excepția lui Ovidius. Și poate că tocmai prezența lui a făcut s-o iau atât de târziu la vale.

Erau și seri bune, în care ajungeam acasă devreme (mi le amintesc pe cele de iarnă, când frigul și ploaia, câteodată ninsoarea mă împingeau în scara blocului, mă făceau să mă adun de prin barul de lângă Universitate) și le găteam copiilor, mă lăsam periat de lumina din ochii Ioanei, de recunoștința pe care știa că nu e bine să și-o rețină, mâncam împreună în jurul mesei înghesuite din sufragerie și poate că vorbeam despre ziua fiecăruia la școală, la grădiniță, la orele de la facultate sau la firma ei de PR, în casă era cald (masa stătea proptită în calorifer), mă puteam vedea din afara casei, iarăși, apoi strângeam masa, eu așezam farfuriile una peste alta după ce încărcam fiecare copil cu câte o lingură murdară sau vreo cârpă, ca să se facă folositori, apoi porneam spre bucătărie și acolo, în pragul care despărțea sufrageria de micul hol, exact în punctul ăla, toată ușurătatea și căldura se concentrău în coșul pieptului și se întrupau în ghemul din stomac, și abia puteam pune un picior în față, abia suportam ideea că asta e, că tot ceea ce mi se păruse minunat, dureros de perfect înseamnă tot restul vieții mele, că am trecut de punctul în care mă mai așteaptă vreo aventură, că viitorul meu e un drum prăfuit, lung, previzibil, de țară, presărat cu borne din lemn cariat, putrezit, iar singurele evenimente imprezibile prin momentul în care vor surveni mai sunt doar moartea celorlalți mai bătrâni și, într-un final, propria mea dispariție. Iar imaginea asta, pentru că nu era un gând, ci o imagine prea rapidă, alcătuită din alte imagini mult mai mici, concatenate caleidoscopic, îmi devenea insuportabilă și trebuia să scap, numai că scăparea din mine era imposibilă și atunci tot ce-mi rămânea era să mă îmbrac sub privirile lor mirate și îngrozite,perate și să ies pe ușă. Câteodată mă abțineam cu greu până când adormeau cu toții, bând de unul singur în balconul închis al sufrageriei și sudând țigările până când știam că au adormit, că Ioana nu se va mai trezi ca să avem o nouă discuție penibilă, și mă strecuram afară, în ploaie, în zăpadă, în noroaie până în Centrul Vechi, în barurile unde, amestecat cu atâția oameni care păreau să trăiască ultima noapte de pe pământ, puteam să hrănesc piatra aia încinsă cu otravă, să beau până când, mai întâi uitam, apoi eram din ce în ce mai ușor, apoi viața își recăpăta

calitatea aventurii pe care mi-o promiseseam în tinerețe. Numai că eu nu mai participam la aceste aventuri, eram în mine, mă încovrigam în locul bilei negre și dormeam ca-n copilărie, cu palma sub obraz, în timp ce corpul unui bărbat de 35, de 36, de 37 de ani umbla printre turiști italieni veniți la futut și dădea noroc cu ei, le recita stanzele lui Paolo și-ale Francescăi, sau se arunca între englezi veniți după echipa lor de fotbal, chitiți să facă scandal, apoi pleca în căutare de bordeluri. Citisem cu sete în perioada aceea un roman gigantic al unui scriitor american-francez, despre un ofițer SS care participă la asediul Stalingradului și reținusem imaginea unui soldat german al cărui picior e retezat de un obuz și care, de foame și de sete, își strânge în gamelă propriul sânge care-i șiroiește din ciotul rămas, pentru a-l bea. Mi-am dat seama că e

exact ceea ce făceam eu atunci, dar că nu mă pot opri, asemeni fumătorilor canceroși care-și dau masca de oxigen la o parte ca să tragă din țigară. Mi-era groază de momentul când ființa aia din mine se trezește și mă trage în jos, și pe care doar aventurile astea nocturne o mai puteau ameți. Așa că am continuat, am continuat să-mi beau propriul sânge, să apăs pedala până-n podea, curios să văd și cât poate Ioana rezista, până unde va merge abnegația ei care mă scotea din sărite, dragostea ei sufocantă și plină de fidelitate. Câteodată, nervos din pricina băuturii, o acuzam că se folosește de mine, că-și construiește propriul templu pe ruinele vieții mele, iar pe copii îi uram, nu le mai toleram nici un mic alint, nici o ieșire din cuvânt și aproape că ajunsese să mă ungă pe suflet privirea rănită a lui M. când țipam la el sau când îl bruscam, tresărirea lui S. când vocea mea se rupea și devenea subțire. După ce se culcau mă cuprindeau remușcărilor și intram tiptil în dormitorul nostru, unde ei dormeau cu Ioana, în parte de frică și ca să nu le intre în nas fumul țigărilor mele și îi sărutam pe păr, plângându-mi de milă, ca orice bețiv, și știam că-n timpul ăsta Ioana nu doarme, dar nici nu vrea să-mi dea un semn, stă acolo, în întuneric, între cei doi copii ai noștri care o îmbrățișează strâns și are, spre deosebire de mine, totul.

Umbră

*
Spre deosebire de anul al treilea, terminal, unde mai țineam seminar, cursul de master era parfum. Veneau studenți care scăpaseră de povara licenței și exclusiv cei interesați de materia predată de mine. Cursul se intitula, pompos, „Propagandă și adevăr în literatura antichității”, iar în perioada aceea disecam *De Bello Gallico*, încercând să distilăm manipularea cezarică din celebrele memorii de cuceritor. Nu, nu era un curs tezist, nu încercam să le demonstrez monstruoșitatea campaniei lui Cezar în Gallia, mai ales că „femeia tuturor bărbaților și bărbatul tuturor femeilor” îmi rămăsese la fel de simpatic ca la prima lectură, din fotoliul lui Ovidiu, în anii 90, singurul loc din lume unde mă simțeam în siguranță, departe de Casa cu Lei, de pri-

virea ironică și dușmănoasă a lui Ralu, chiar și de afacerile din ce în ce mai dubioase ale lui Sergiu. Plecam dimineața, la opt, din Casa cu Lei, ieșeam la Șura Mare, apoi coboram pe Șerban Vodă, pe lângă Parcul Libertății cu mausoleul lui ca o navă extraterestră înconjurată de mormintele eroilor neamului (alți eroi deja, pentru că și mormintele își schimbă funcția după cum bate vântul istoriei), apoi pe lângă Adesgo, unde traversam pe partea cu Crematoriul Cenușa, coboram în Tineretului, o luam prin parc și ajungeam la trecerea de pietoni care ducea înspre blocul bătrânilor. La 9 eram acolo, în fiecare dimineață și începeam să-mi fac lecțiile cu Ovidiu, adică să le fac sub supravegherea lui, franceză, latină, română, unde compunerile mele școlarești luau cel mai mult timp, pentru că Cel Bătrân insistă să-mi pună în față, în funcție de subiect, toate cărțile

pe care le avea în bibliotecă, așa că scriam, de multe ori reformulând acele texte de prefete, cu privirea în studiile introductive de la Biblioteca Școlarului, unde fiecare carte purta semnătura lui Ovidiu, data achiziției și dedicația lui „Pentru Eugen, cu drag, de la Mama și Tata.”. În funcție de viteza cu care terminam compilațiile mele călugărești, prindeam o oră sau două de citit în fotoliul lui Meri, care în timpul ăsta trebăluia prin bucătărie. În acele două ore stăteam încovrigat în fotoliu, cu genunchii la gură și cartea sprijinită pe ei, ascultând Radio România Actualități, iar acum nimic nu-mi revine în amintire cu mai multă forță decât sunetul secundarului de la radio care bipăia numărătoarea spre ora exactă, iar eu mă rugam să fie doar ora 12, nu 1, ca să mai am o oră de citit. Și mereu era ora 12, așa că știam că-mi rămâne o oră întreagă, drept care mă întorceam la Dumas sau la *Atacul Cesiumiștilor*, ori, după ce apăruseră tarabele de la metrou, de la Tineretului, la sefeurile pe care le împrumutam cu promisiunea că i le returnez lui Gigi a doua zi, așa că trebuia să le termin peste noapte și a doua zi până-n prânz. Așa că am început să citesc cu mare viteză și să descopăr propria memorie vizuală, care mă ajuta, apoi, pe drumul spre școală, să *rememorez* pagini întregi, așa că drumul ăla era o prelungire a cititului, care acum era unul lent, dilatat. Descopeream că pot savura paginile pe care le înghițisem în fotoliu, că-mi reveneau în minte pasajele în italic din Cioran, scenele îngrozitoare din Dean R. Koontz (copacul ale cărui crengi intră noaptea pe fereastra copilului) sau poeme întregi de Argehezi și Bacovia. Acum, privind ecranul pe care se desfășoară și se înlănțuie imaginile, știu că Eugen era plecat în America, că liniștea mea are o legătură sinistră cu absența lui, așa cum perioadele în care el era prezent sunt unele haotice, tulburi, viscereale. Era absent, dar în același timp prezent în efigie, prin toate dedicațiile primite de la părinții lui pe pagina de titlu a fiecărei cărți din bibliotecă. Era și nu era el, pentru că scrisul elegant, îngrijit al lui Ovidiu nu îi era destinat lui Genu, bărbatul dur și violent din realitate, ci imaginii unui copil care trăia doar în imaginația părinților lui, Copilul de aur, băiețelul cu buclă și cu rochiță din fotografiile pe care Ovidiu mi le arăta câteodată. Și acolo, prins între Copilul inventat și liniștea prelungită de absența Copilului real, eu mă îngrășam ca un vierme în pâine. Atunci am citit prima oară *De Bello Gallico*, dar adevărata lectură a avut loc pe drumul spre școală, când îmi imaginam triumvirul care mergea în fruntea legiunilor, care mărșăluia ca un robot, stârnind admirația centurionilor și care încăleca doar când trebuia să scrie. Așa a inventat codexul, carnetul, care îi era mult mai comod decât obișnuitul sul ce necesita o masă de scris. Iar imaginea asta a bărbatului chel, ca Genu, călărind absorbit de ceea ce nota cu stilusul în codex, trezea în mine o duioșie pe care o atribuam atunci propriilor aspirații.

De exemplu, când citeam despre negocierea cu triburile galilor, despre trădare sau despre victoria de la Alesia, nu

Caesar era principalul actor al imaginației mele, ci Genu, iar eu un centurion fidel, care-l urmărea și-l păzea cu prețul vieții. Nu-mi imaginam scena istoriei fără el în rol principal, cu mine pe post de mână dreaptă. Eram Batman și Robin, numai că Batman era mereu absent și, în mod paradoxal, era mai bun și mai eficient așa, când eu îi preluam sarcinile și luptam în numele lui.

*

Masteranzii erau majoritatea fete, iar cei doi masculi ai grupei stăteau de obicei în ultimele bănci, fiecare cu câte o gagică, singurele semne de viață pe care le dădeau fiind niște chițaituri lubrice sau câte un nechezat imbecil atunci când îi ridicam în picioare și încercam să scot ceva inteligent de la vreunul dintre ei. În prima bancă stăteau obișnuitele tociare, incapabile să producă o interpretare originală a textului – pretenție absurdă din partea mea, venită bineînțeles în urma experienței mele cu Facultatea de Litere – așa că întreaga mea speranță se îndrepta spre secțiunea de aur, spre partea mediană a sălii, unde în general se așezau fetele inteligente, care nici nu țineau să iasă în evidență, dar care, nemaisuportând câteodată imbecilitatea generalizată, îndrăzneau să vorbească. Lucia nu era nici cea mai deșteaptă, nici cea mai proastă dintre ele, însă în mod categoric era cea care ieșea în evidență cu ochii ei de nuanțe diferite, părul creț, umflat și o piele străvezie pe care am văzut odată, când mi-a întins o lucrare, o venă albăstruie palpitând acolo unde pielea mâinii se întâlnește cu palma. Tremura ca un șarpe vena aia subțire, ca o apă care curge din munte și ea a observat privirea mea blocată asupra acestei imagini, după cum mi-a spus apoi, în patul ei din Cotroceni, „arătai ca un nebun”, și a stărut cu palma întoarsă, ca pentru a-mi prelungi starea de prostrație.

Am început s-o caut cu privirea din ce în ce mai des, apoi s-o evit, știind însă că e acolo, că mă privește cu un interes pe care nu-l mai simțisem de ani buni. Bărbatul matur care vede în fața lui o tânără vag interesată are ceva din privirea satirului care pândeste nimfe, sau din extazul de pe chipul lui Holofern atârând în mâna Iuditei: e îngrozit. Asta era privirea mea „de nebun”, pe care încercam s-o ascund sub severitatea care nu mă prindea absolut deloc. Purta niște fuste lungi, sobre, de fapt întreaga ei ținută era cumva anacronică, deși nu bătrânicioasă. Arăta destul cât să trezească interesul, dar prea puțin în comparație cu fufe din ultimele bănci care-și așezau țățanele pe teighea și-și scuturau din când în când cerceii ca să testeze clipocitul lor metalic. Părea izolată de restul grupei, cu o demnitate impenetrabilă în mișcări, genul de față care nu înghite rahat de la nimeni și care evită discuțiile inutile. O urmăream cum iese prima din sală când se încheia seminarul, după ce-mi adresa un „La revedere” scurt, mitraliat, fără a saluta pe nimeni altcineva, ci preferând doar să mă mai privească o dată, peste umăr, direct și agresiv.

Femeia pește